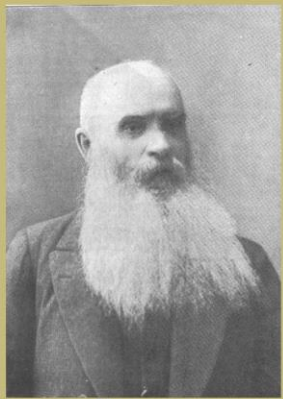

Біографічні матеріали про природодослідників та математиків у «Віснику дослідної фізики та елементарної математики» (1886–1917 рр.): контентний аналіз

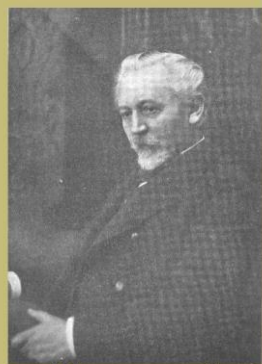

Журнал «Вісник дослідної фізики та елементарної математики»

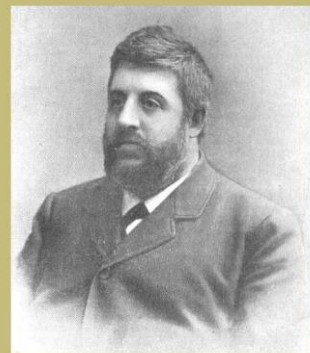
- Засновником та першим редактором «Журналу елементарної математики» був професор Київського університету В.П.Єрмаков
- З 1886 року редагування журналу було передано Е.К.Шпачинському, змінилася назва
- 1891 року редакція журналу переїздить до Одеси (В.Я.Ціммерман, В.Ф.Каган, В.О.Гернет; Новоросійське товариство природознавців, Новоросійський університет)

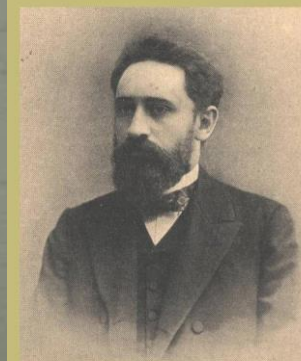
Єрмаков
Васи́лий Петро́вич,
основатель, редактор и издатель
"Журнала элементарной математики"

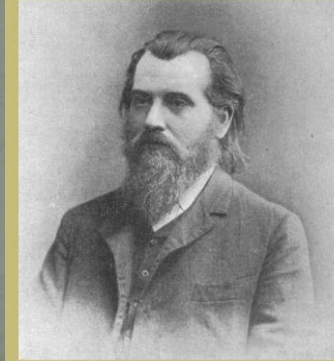
Шпачинский
Эрasmus Корнелиевич
основатель, редактор-издатель
"Вестника опытной физики
и элементарной математики"
с 1886 по 1898 гг.

Циммерман
Владимир Акимович
редактор "ВОФЭМ" с 1898 по 1904 гг.

Каган
Вениамин Федорович
редактор "ВОФЭМ" с 1904 г.

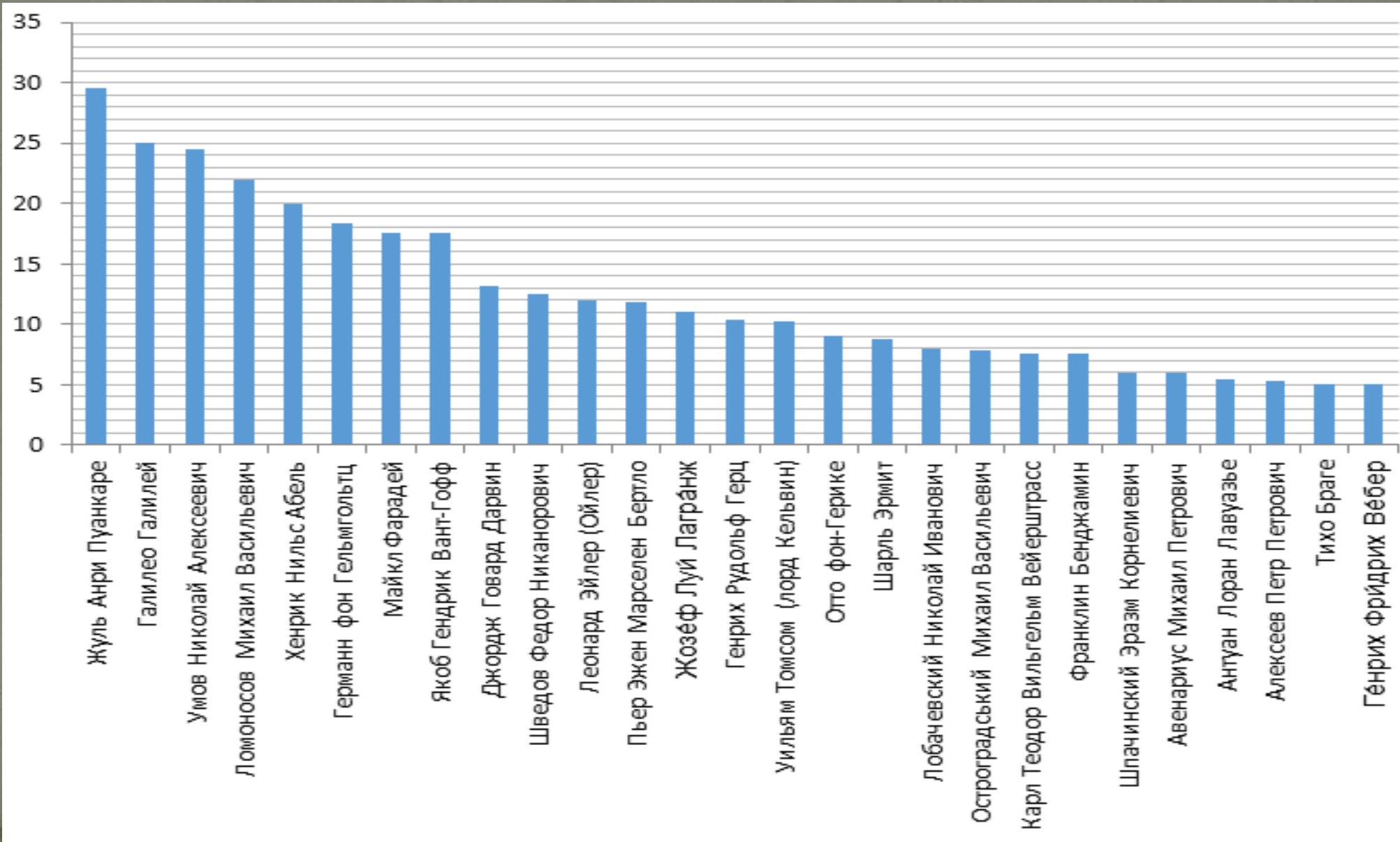

Гернет
Владимир Александрович
издатель "ВОФЭМ" с 1898 г.

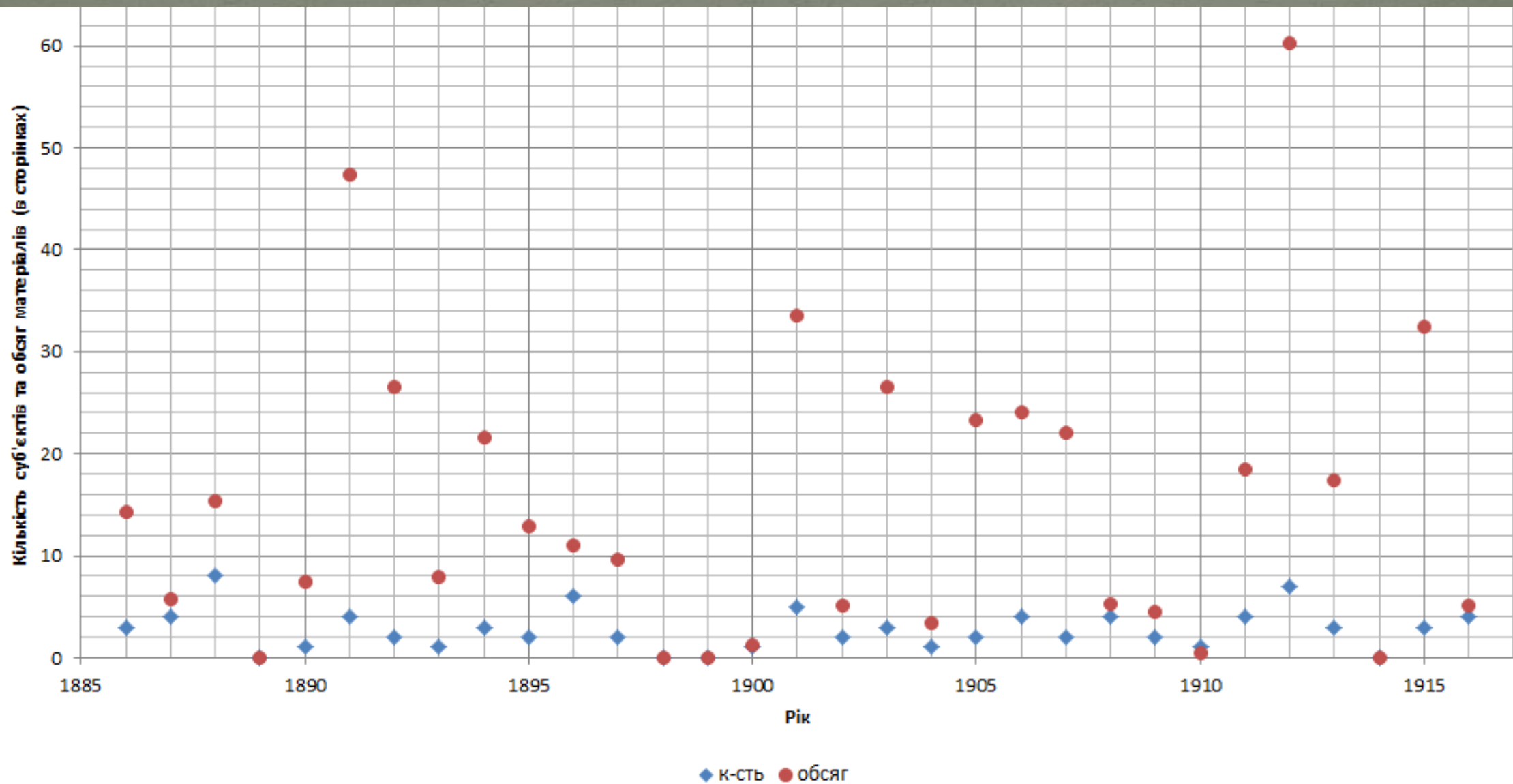
Контентний аналіз (загальні дані)

- Редакцією було випущено 674 номери журналу в 627 книгах загальним обсягом 41 771 600 одиниць площі (16 066 сторінок)
- У якості категорій контент-аналізу усіх випусків журналу нами були обрані особистісні біографічні матеріали
- «Зоною релевантності» обох етапів кількісного контент-аналізу є ступінь представленості біографічних матеріалів про конкретну особу в журнальних статтях видання (на етапі квантифікації тексту у якості одиниць контенту використовувалися випуски журналу, які об'єднувалися за роками видання, а в якості одиниці рахунку – кількість сторінок формату А4 у конкретному випуску)
- Матеріали, що розкривають деталі життєпису та творчості відомих математиків та дослідників природи, склали 2,88 % загального обсягу журналу за всі роки його видання

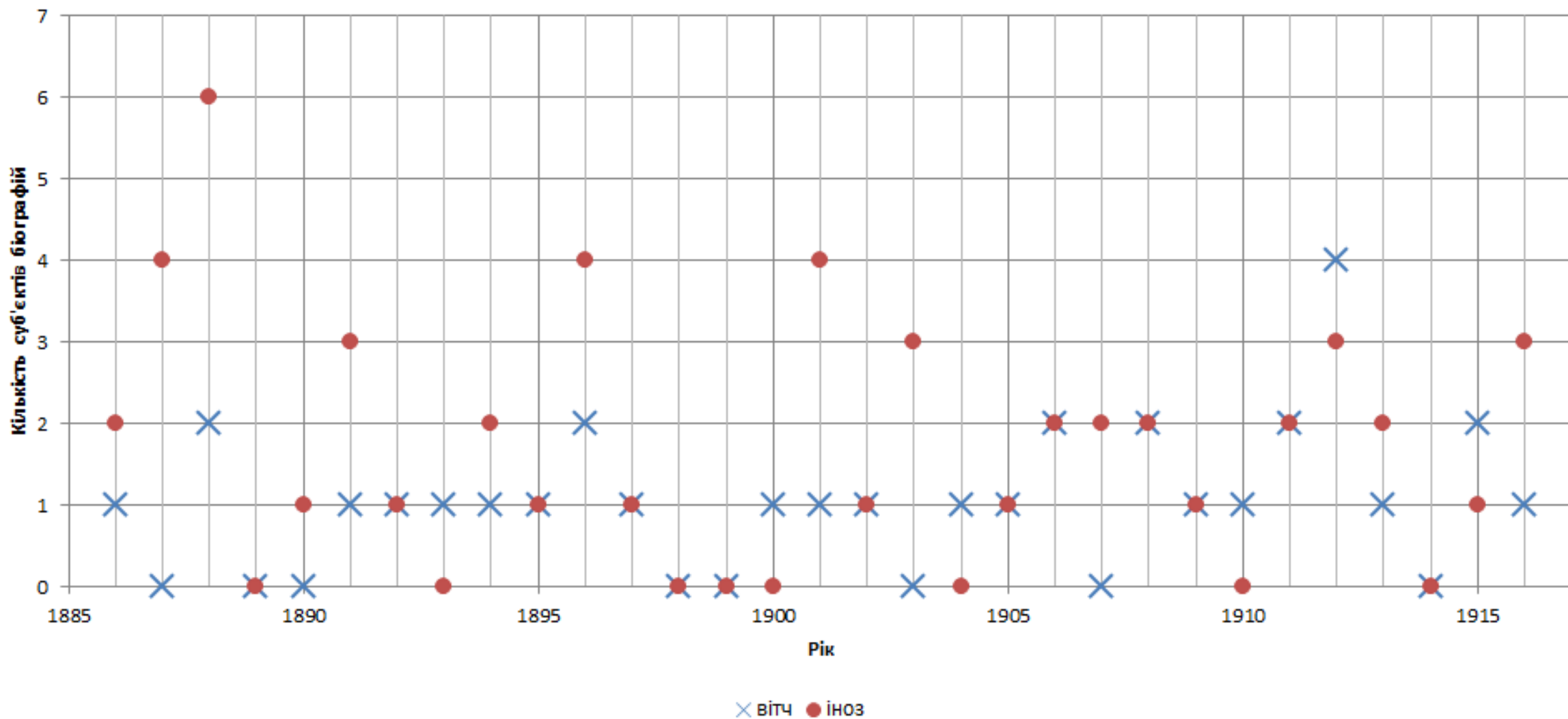
Змістовний аналіз

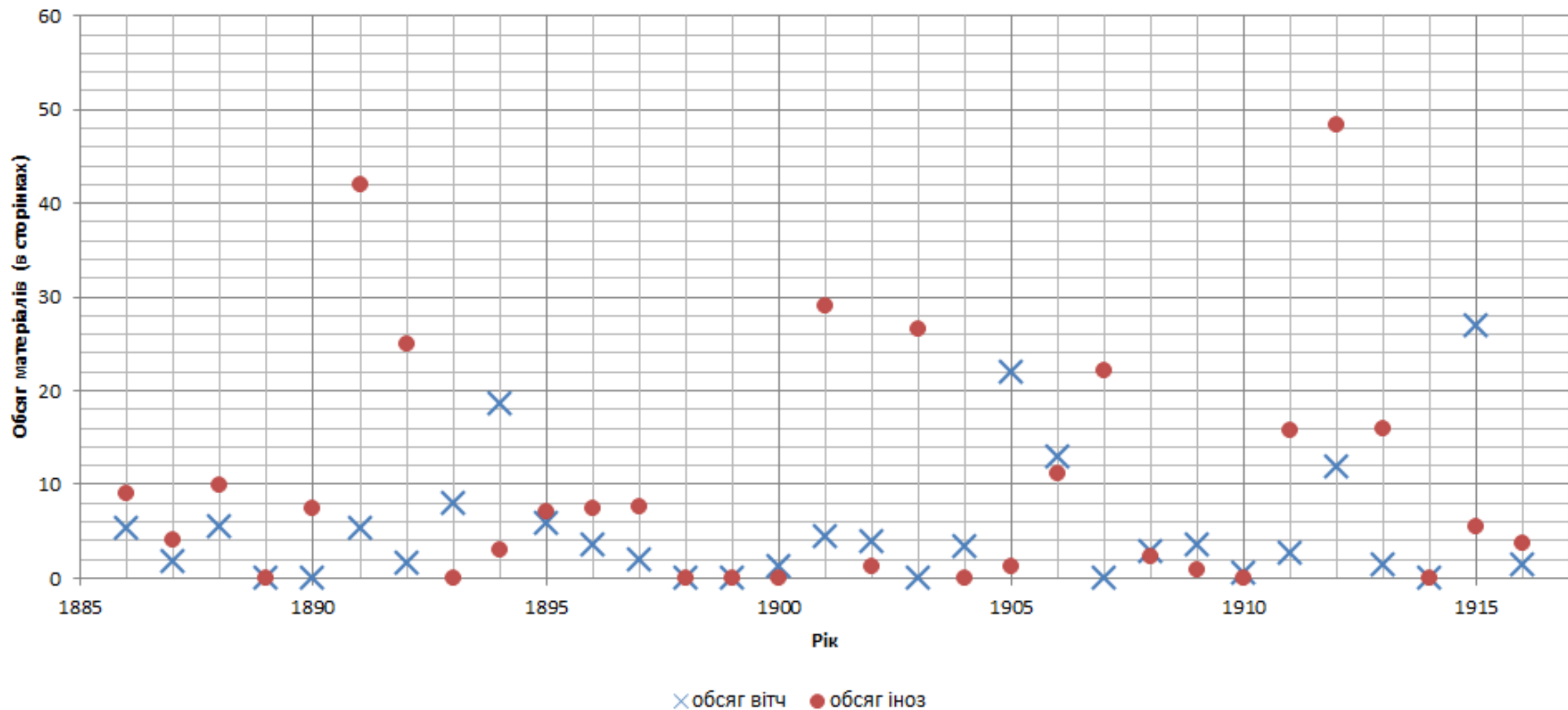
Розподіл біографічних матеріалів за роками

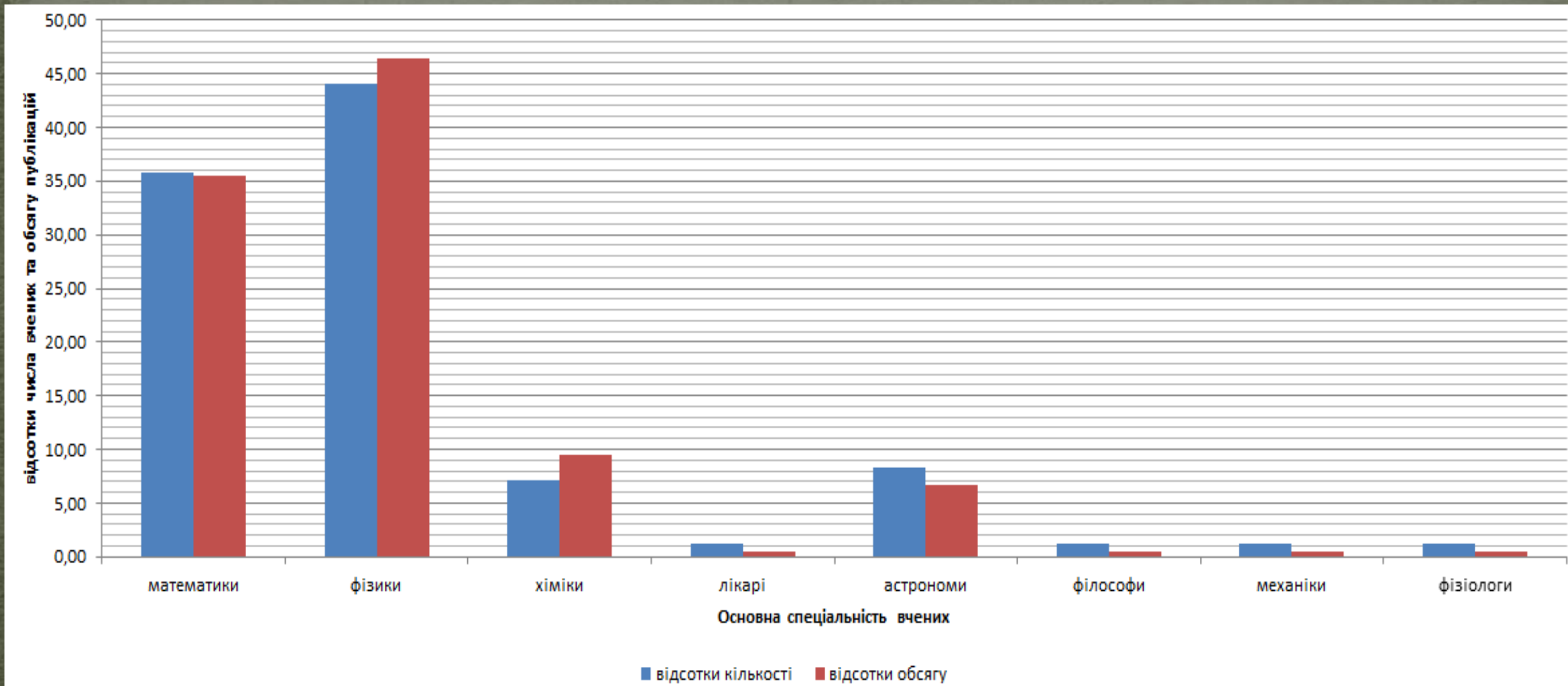
Розподіл вітчизняні-іноземці за роками

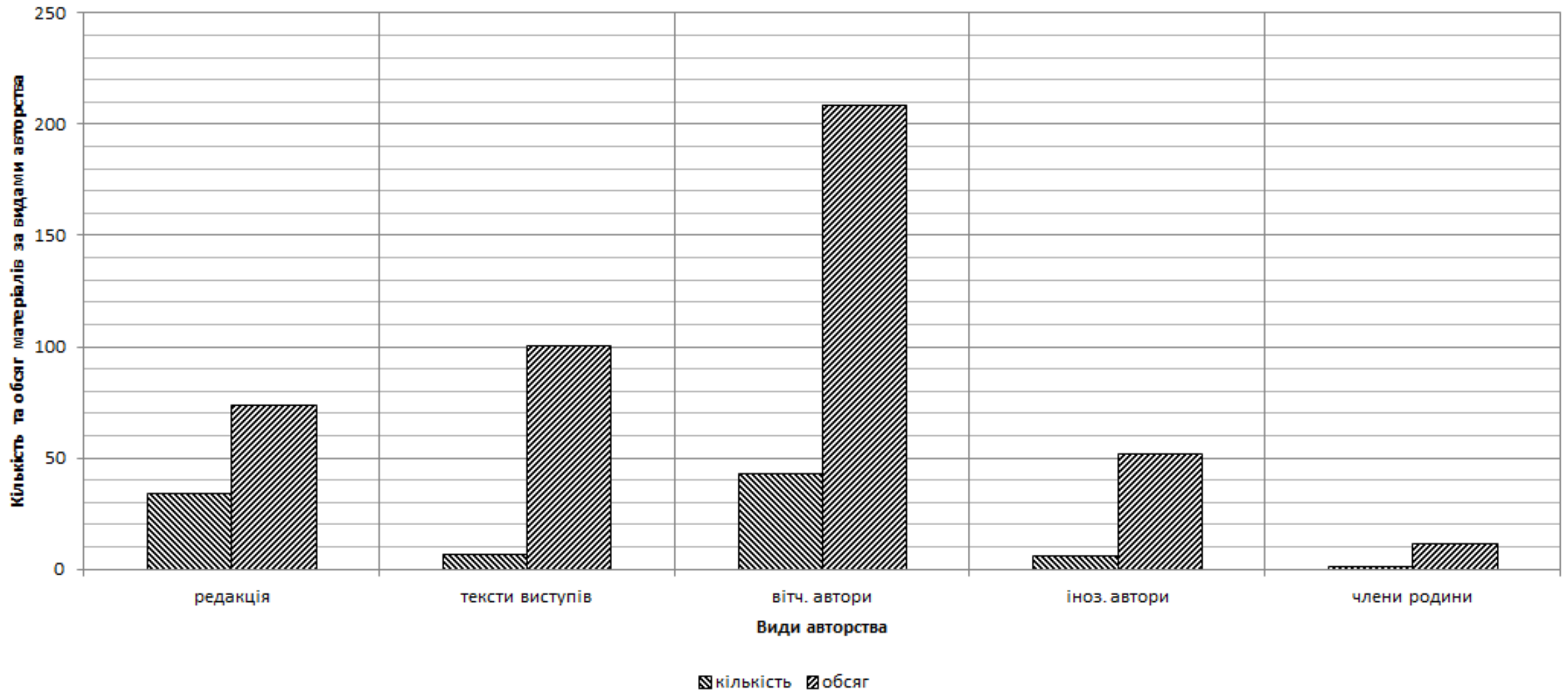
Розподіл «вітчизняні-іноземні» за роками

Розподіл матеріалів за фахом вчених

Кількість та обсяг матеріалів за видами авторства

Джерела біографістики

- 1) історіографічні, біографічні й просопографічні видання як у своїй абсолютній більшості закордонних авторів, так і авторів вітчизняних
- 2) матеріали офіційних закордонних наукових видань
- 3) першоджерела й родинні архіви суб'єктів публікацій
- 4) наукові праці суб'єктів публікацій
- 5) наративи (у тих випадках, коли автори особисто знали суб'єктів своїх матеріалів або співпрацювали з ними).

Кого забули...

- І. Ньютон (І. Ньютону присвячений невеликий матеріал, пов'язаний із 200-річним ювілеєм виходу його «Principia», хоча 1893 року весь вчений світ святкував 250-річчя від дня народження вченого, а в журналі про це не було ні слова)
- Д. Менделєєв (помер 1907 року)
- К.Ф. Гаус 1905 р., Г.В. Лейбніц у 1896 та 1916 рр., Р. Декарт у 1896 та 1900 рр., П. Ферма у 1907 та 1915 рр., Б. Паскаль у 1912 р., Г.С. Ом у 1889 та 1904 роках
- С. Ковалевська 1891 р., Л.П. Магніцький 1889 р.

М.В.Ломоносов

М. В. Ломоносовъ: первый русскій физикъ и химикъ.

Б. Н. Меншуткина.

Въ то время, какъ поэтическія произведенія М. В. Ломоносова, сочиненія по филологіи и исторіи были предметомъ многочисленныхъ изслѣдованій, научные его труды остались мало извѣстными. Особенно скудныя свѣдѣнія имѣемъ мы о физической и химической дѣятельности его, и это, несмотря на то, что онъ былъ профессоромъ химіи С.-Петербургскаго Университета; не опубликованы даже всѣ сочиненія Ломоносова въ этой области.

Въ Университетѣ М. В. Ломоносовъ началъ чтеніе лекцій съ 1-го сентября 1742 года; лекціи были по химіи, по минеральной исторіи рудъ, физической географіи и Россійскому штилю, слушателей же было только одинъ—студентъ Клейнфельдъ. О слѣдующихъ годахъ не сохранилось извѣстій о лекціяхъ его, и врядъ ли онѣ были: большую часть 1743 и часть 1744 года Ломоносовъ сидѣлъ подъ арестомъ за дѣянія, совершенныя въ пьяномъ видѣ.

Сенатскимъ же указомъ отъ 17 октября 1745 года профессору Ломоносову предписано было читать на русскомъ діалектѣ лекціи по физикѣ.

друзья Ломоносова—знаменитый математикъ Леонардъ Эйлеръ и Даниилъ Бернулли—оба члены Россійской Академіи Наукъ.

Механическая теорія строенія газовъ М. В. Ломоносова есть необходимое слѣдствіе какъ атомистической системы его, такъ и только что изложенной механической теоріи теплоты; теорія строенія газовъ очень близка къ нынѣшней кинетической теоріи строенія газовъ. Она изложена въ диссертациі „Попытка теоріи упругой силы воздуха“ (написана въ 1748 году). Основная мысль ея заимствована, вѣроятно, изъ сочиненія Даниила Бернулли „Гидродинамика“ (1738),

Дальнѣйшія занятія привели Ломоносова къ теоріи электричества; въ чемъ именно состояла эта теорія—сказать невозможно, такъ какъ статья его на латинскомъ языкѣ „Теорія электричества, разработанная математическимъ путемъ“ (1756) осталась незаконченной.

Къ сожалѣнію, среди бумагъ его нѣтъ подлинныхъ журналовъ опытовъ за эти годы, такъ что полученныхъ имъ результатовъ теперь имѣется немного.

„Всѣ переменны въ натурѣ случающіяся такого суть состоянія, что сколько чего у одного тѣла отнимется, столько присовокупится къ другому. Такъ, ежели гдѣ убудеть нѣсколько матеріи, то умножится въ другомъ мѣстѣ¹⁾; сколько часовъ положитъ кто на бдѣніе, столько же сну отниметь.“

Никто, однако до сихъ поръ, не обратилъ вниманія на этотъ замѣчательный законъ, и авторомъ закона сохраненія вещества считается Лавуазье, высказавшій его въ 1789 году—черезъ 41 годъ послѣ Ломоносова.

Математика розум до порядку приводить...

- Иван Депман. История арифметики. 1959.
- Фраза «виникла» після отримання Ломоносовим доручення створити навчальні програми з фізики, хімії та математики та формулювання необхідності обґрунтування вивчення цих дисциплін.
- *Отже, якщо це не вигадка, то мають знайтися документальні сліди: а) доручення Ломоносову написати для кадетського корпусу навчальні програми з трьох наукових дисциплін; б) самі ці програми (не кажучи вже про пояснювальну записку до них); в) викладання за ними протягом одного-двох поколінь (зазвичай саме стільки часу в Росії тих часів застосовувалися підручники та навчальні програми, поки їх не змінювали наступні).*
- **Нічого не знайдено! Фразу придумав Депман!**

Леонард Ойлер

- Ойлер здійснив важливі відкриття в таких різних галузях математики, як математичний аналіз та теорія графів. Він також ввів велику частину сучасної математичної термінології і позначень, зокрема у математичному аналізі, як, наприклад, поняття математичної функції. Ойлер відомий також завдяки своїм роботам в механіці, динаміці рідини, оптиці та астрономії, інших прикладних науках.
- 1726-1741, 1766-1783 – Санкт-Петербург, АН

Антуан Лоран Лавуазьє

- Експериментально довів, що повітря - не просте тіло, як вважалося на той час, а суміш різних за властивостями газів. Запропонував назву «кисень» і пояснив його роль у процесах випалювання, горіння, дихання. Навів визначення хімічного елемента, встановив хімічний склад води, оксидів нітрогену, багатьох мінералів. Довів закон збереження маси речовини. Склав першу таблицю простих речовин. Один із засновників термохімії. 1789 року Лавуазьє опублікував підручник «Елементарний курс хімії», цілком заснований на кисневій теорії горіння і новій номенклатурі, який став першим підручником нової хімії.
- ...Галілей, Ньютон, Ламарк, Дарвін...
- Лавуазьє з повним правом використав, продовжував і запозичував роботи та думки попередників, бо він справді перебував у сфері цих робіт та ідей, і саме в цій галузі, завдяки нахилам свого розуму та умовам середовища, він міг висловити свою плідність... Якщо інші вчені викликали нові течії, то Лавуазьє своїм воістину великим синтезом завершив цілу епоху праць

**Біографістика –
основа наукової
реконструкції епохи, в
тому числі її
психопортрету**